

“La Xina cerca qualsevol pretext per a acusar els uigurs de terroristes”

Rebiya Kadeer (Altai, Turquestan de l'Est, 1947) és la presidenta del Congrés Mundial Uigur. Fa poc, va participar en el Festival del Tibet de Barcelona, on va parlar de la lluita del poble uigur contra la repressió de la Xina.

Senyora Kadeer, què representa ser la presidenta del Congrés Mundial Uigur? Quins són els vostres deures?

—El primer deure és d'unir tots els uigurs que viuen escampats arreu del món. El segon, promoure el diàleg amb la Xina. D'ençà que em van escollir per a representar els uigurs, he procurat lluitar pacíficament per a trobar la manera d'obrir un diàleg amb el govern xinès. Això a banda, tenint en compte que l'afer dels uigurs no és tan conegut com el del Tibet, la meva tasca consisteix també a explicar a la comunitat internacional que el nostre problema no és intern sinó global.

—Viviu exiliada als Estats Units des del 2005, mentre alguns dels vostres fills continuen empresonats a la Xina. Com ho viviu?

—En pago un preu molt alt, perquè les meves activitats han provocat el sofriment dels meus fills. Els meus néts, i més familiars i amics, també pateixen. Alguns han estat empresonats o han perdut la feina. Però no em penedeixo de res. Em preocupo per ells, però vull continuar la meua lluita, que és la d'una nació.

—Us sentiu com la mare espiritual dels uigurs, com us defineixen, amb un paper semblant al del dalai-lama tibetà?

—Sí. Per això els uigurs em van escollir com la seva líder. Aquesta és la raó per la qual la Xina ha volgut impedir que em concedissin el premi Nobel de la pau [el 2006 fou candidata a aquest guardó]. El govern xinès no vol un altre dalai-lama.

—Heu vingut a Catalunya a participar en el Festival del Tibet, organitzat per la Fundació Casa del Tibet de Barcelona, on heu tingut ocasió de conèixer Jetsun Pema, la germana del dalai-lama. Com són les relacions entre els uigurs i els tibetans?

—És una relació meravellosa. Diversos grups i organitzacions de totes dues bandes cooperen en molts nivells. Els xinesos han perseguit l'assimilació dels uigurs i els tibetans d'una manera molt dura. D'ençà de l'arribada del comunisme al poder no hem gaudit ni d'un sol moment de pau.

—La política que els xinesos apliquen al Turquestan de l'Est, que anomenen la província del Xinjiang, implica un perill per a la supervivència del poble uigur?

—I tant, que és un perill. Els uigurs intentem que la nostra cultura, la nostra llengua i la nostra identitat sobrevisquin, per a mantenir-nos com una nació dins la nostra pròpia terra. Si la situació actual continua, els uigurs desapareixeran, de la mateixa manera que els manxús, que, tot i conservar el nom, han perdut la identitat i la cultura. El govern xinès vol fer això mateix amb els uigurs: limita les nostres activitats, com ara la música, obliga que l'educació a l'escola sigui en xinès, destrueix els monuments històrics i confisca les nostres terres. Fins i tot la gastronomia hi és amenaçada. Als qui protesten per això els empresonen, acusant-los de terroristes i de separatistes.

—Què ha canviat al vostre país després de la revolta que hi hagué a Urumqi, la capital, el juliol del 2009?

—La repressió és molt pitjor. De milers d'empresonats s'ha passat a desenes de milers. La gent desapareix a les presons i no sabem on són. Gairebé totes les famílies tenen algun membre desaparegut, sobretot adolescents. Van prometre que alliberarien els detinguts al cap de tres mesos, però encara no ho han fet.

—La Xina us va acusar d'haver instigat la revolta...

—Jo no he instigat res. Només miro d'explicar què passa. El règim xinès busca qualsevol excusa per a acusar-me de terrorista, com ho fa també amb el dalai-lama.

—El mes d'octubre passat, l'opositor xinès Liu Xiaobo va ser guardonat amb el premi Nobel de la pau. Penseu que això pot contribuir a millorar la situació dels drets humans a la Xina?

—L'impacte ha estat molt positiu, tant per als uigurs com per als tibetans. Xiaobo té milers de seguidors. Milers de xinesos esperen que la justícia i la llibertat arribin a la Xina.

—La reacció del règim xinès, per què ha estat tan contrària a aquest guardó?

—A la Xina li ha molestat molt l'impacte i ho ha volgut silenciar. Xiaobo és una figura important i coses com aquestes intensifiquen la lluita per la llibertat. Per això a la Xina li fan por, aquestes

“Si la situació actual és manté, els uigurs desapareixeran”

coses. També els feia por la meva nominació al Nobel de la pau.

—Temps enrere, el govern xinès també va molestar-se per l'asil polític que un grup de uigurs empresonats a Guantánamo van trobar a les illes Palau, a les Bermudes i a Suïssa. A parer vostre, aquells homes són terroristes?

—Veig molt clar que són innocents. El problema és que eren al lloc i al moment equivocats. Que fossin a l'Afganistan no és prova suficient per a acusar-los. Cada any milers de uigurs viatgen als països veïns, com el Pakistan o l'Afganistan, per fer-hi negocis. Molts afganesos viatgen també al Turquestan de l'Est. Aquells homes eren allà per negocis.

—Com a defensora dels principis de la no-violència, què sentiu quan la Xina acusa els activistes uigurs de terroristes?

—La Xina cerca qualsevol pretext per a acusar els uigurs de terroristes.

La guerra global contra el terrorisme ha estat una bona oportunitat per a ells. D'aquesta manera poden justificar la repressió. A més, la Xina s'ha beneficiat també de la crisi econòmica. Els governs no aixequen la veu perquè tenen interessos amb la Xina. Després de la revolta del 2009 Turquia va ser l'únic país que va acusar la Xina de genocidi, però immediatament va rebre les pressions del govern xinès. Hi ha acords comercials per valor de milions de dòlars. La Xina fa això a tot arreu.

—De tota manera, al Turquestan de l'Est també hi ha un moviment islamista radical. Com ho valoreu?

—El nostre gran tema és el nacional. Naturalment, tenim també motivacions religioses, perquè som musulmans, però no tenim cap intenció de crear un estat islàmic. Hem escollit la via democràtica. No volem que la gent visqui en la foscor. Per això demanem el suport d'occident.

—La independència és la millor solució per a la supervivència del poble uigur?

—Al meu parer, és la millor opció. De tota manera, l'any vinent es farà una gran assemblea a Washington, a la qual assistiran tots els representants uigurs d'arreu del món. Entre les diverses opinions decidiran quin és el camí que cal seguir per a resoldre el problema. Cal que ho fem de pressa, perquè l'assimilació avança ràpidament.

—Els catalans, en general, saben poca cosa dels uigurs. Passa això mateix a la inversa?

—De uigurs que coneguin la qüestió catalana n'hi ha més aviat pocs. Però és comprensible, perquè la Xina no els permet de tenir contacte amb l'exterior. Per això cooperem amb les tibetans i més organitzacions, per obtenir suport internacional. Personalment, he quedat impressionada de totes les coses que he vist a Barcelona. És la primera vegada que vinc i he descobert que aquí hi ha una gran història. La cultura i els monuments m'han impressionat, com també la gent, que és molt amable i m'ha expressat la seva simpatia. Es meravellosos que els catalans mantinguin la seva cultura. Nosaltres provarem d'aprendre més d'ells.

Xevi Camprubí